

अनुक्रमांक:
निरीक्षकस्य हस्ताक्षरम्



Paper Code

BV 304

पतञ्जलिविश्वविद्यालयः

परीक्षा - दिसम्बरमासः - 2017
बी. ए. व्याकरणम् (सत्रम् : तृतीयम्)
संस्कृतम् (चतुर्थपत्रम्)
वैदिकसिद्धान्तपरिचयः

समयः - होरात्रयम्

अधिकतमाङ्कः - 75

सूचना : इदं प्रश्नपत्रं पञ्चसप्तत्यङ्कानां वर्तते। इदं अ, ब, स इति त्रिषु खण्डेषु विभक्तमस्ति।

खण्डः-अ

(दीर्घोत्तराः प्रश्नाः)

सूचना : 'अ' खण्डे पञ्च दीर्घोत्तराः प्रश्नाः दत्ताः सन्ति, तेषु त्रयाणाम् उत्तरं दीयताम् । प्रत्येकं प्रश्नस्य कृते पञ्चदश अङ्काः निर्धारिताः सन्ति। (3×15=45)

1. शिवराजविजय के प्रथमनिःश्वास की विषयवस्तु लिखें।
2. वीरशिरोमणि शिवाजी का यथाग्रन्थ वीरता का वर्णन करें।
3. सौन्दरानन्दग्रन्थानुसार इन्द्रिय संयत का वर्णन चतुर्दशसर्गानुसार लिखें।
4. जातकमालानुसार शशजातक की व्याख्या करें।
5. स्वस्थ के स्वास्थ्य की रक्षा कैसे हो; इस विषय को आचार्य चरक के अनुसार मात्राश्रिती में वर्णित विषय को लिखें।

खण्डः-‘ब’

(लघूत्तराः प्रश्नाः)

अयं खण्डः प्रथमद्वितीयोपखण्डरूपेण विभक्तोऽस्ति। प्रत्येकं खण्डे दत्तानां निर्देशानाम् अनुसरणपूर्वकमेव प्रश्नानां समाधानं करणीयमस्ति।

(उपखण्डः- प्रथमः)

सूचना : प्रथमे उपखण्डे षट् (6) लघूत्तराः प्रश्नाः दत्ताः सन्ति, प्रत्येकं प्रश्नस्य कृते चत्वारः अङ्काः निर्धारिताः सन्ति। तत्र केषाञ्चित् चतुर्णां प्रश्नानामुत्तरं देयम्। (4×4=16)

1. मात्राशी स्यात् - निरूपित करें।
2. न च नापेक्षते द्रव्यम् का भाव स्पष्ट करें।
3. तच्च नित्यं प्रयुञ्जीत स्वास्थ्यं येनानुवर्तते। इस सूत्र को शास्त्रगिरा लिखें।
4. 'अहो! चिररात्राय सुप्तोऽहम्, स्वप्नजालपरतन्त्रेणैव महान् पुण्यमयः समयोऽतिवाहितः।' की व्याख्या करें।
5. महात्मन्! क्वाधुना विक्रमराज्यम्? वीरविक्रमस्य तु भारतभुवं विरहय्य गतस्य वर्षाणां सप्तदश-शतकानि व्यतीतानि। ससन्दर्भ व्याख्या करें।
6. तस्मिन् पूज्यमाने, "योगिराडुत्थित " इति आयात इति च आकर्ष्य कर्णपरम्परया बहवो जनाः परितः स्थिताः। व्याख्या करें।

(उपखण्ड:-द्वितीयः)

सूचना: लघूत्तराणां प्रश्नानाम् अस्मिन्नुपखण्डे त्रयः संस्कृतपद्यांशाः प्रस्तुताः सन्ति। तत्र द्वयोः संस्कृतगद्यांशयोः हिन्दीभाषया संस्कृतेन वा व्याख्या करणीया। प्रत्येकं पद्यांशस्य कृते पञ्च अङ्काः निर्धारिताः सन्ति। (2×5=10)

7. क- रोगास्तस्य तु पेयाः स्युरापानास्त्रिस्त्रयस्त्रयः।
परं द्विकालपायी स्यादह्नः कालेषु बुद्धिमान्॥

ख- आमनातव्याहृच विशदं ते धर्मा ये परिश्रुताः।
परेभ्यश्चोपदेष्टव्याः सञ्चिन्त्याः स्वयमेव च॥

ग- यामे तृतीये चोत्थाय चरन्नासीन एव वा।
भूयो योगं मनः शुद्धौ कुर्वीथा नियतेन्द्रियः॥

खण्डः-स

(अतिलघूत्तराः प्रश्नाः)

सूचना : 'स' खण्डे चत्वारः अतिलघूत्तराः प्रश्नाः दत्ताः सन्ति। प्रत्येकं प्रश्नस्य कृते एकैकोऽङ्का निर्धारितोऽस्ति। एतस्य खण्डस्य सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः सन्ति। (04×01=04)

1. सौन्दरानन्द में कितने सर्ग हैं?
2. आदिकवि किसे कहा जाता है?
3. चरक-संहिता किस विषय से संबंध रखता है?
4. शिवराज-विजय के लेखक कौन हैं?

-----X-----